

men trods alle Besværligheder bør de fornøjede og de misfornøjede blive sammen, naar de i alt væsentligt har fælles Maal, og aldrig bør man glemme, at Misfornøjelsen, den virksomme Misfornøjelse, er Moder til Fremskridtet.

Derfor, var vi bleven tagne paa Raad med af vore finske Venner, saa havde vi sagt: „Bliv for al Ting sammen, I er jo dog enige om Hovedsagen“. Men alle Raad kommer nu for sent, og vi kan da ikke ønske dem andet, end at det skilte om en Tid atter maa bøjse sig sammen i en ny og bedre Form.

Helsingfors, 18. Februar 1892.

For en Vandringsmand i Ørkenen er det nedslaaende at opdage, at det Maal, han har stridt for og endelig troet at være ganske nær, kun var et Fata Morgana, og at der maa ny Kraftanstrængelser og mange Dagsmarcher til for at naa det. Men omtrent saaledes har Kvindesagens Venner i Helsingfors i den sidste Tid været til Mode.

Kvindesagen er hos os gaaet frem med jævne Skridt og har vundet Venner i meget forskellige Kredse. En stor Del af vore Mænd, saavel ældre som yngre, har indset, at i Fald vi skal forsvare vor Plads som Kulturfolk og bevare en selvstændig Tilværelse, er Kvindens Deltagelse i det almene Arbejde uomgængelig nødvendig. Ved at gribe virksomt ind paa en Mængde Omraader, som Folkeoplysningen, Ungdommens Opdragelse, Afholdssagen o. s. v. har Kvinderne og deres Bestræbelser vundet Anerkendelse, endogsaa hos mange, som i Begyndelsen betragtede Kvind frigjørelsen som en Ide, der skyldtes nogle ugifte Dammers utilfredsstillede Ønsker.

Sagen viste sig imidlertid at have saa dybe Rødder, at dens endelige Virkeliggjørelse kun var afhængig af nogle Lovbud og ydre Skranker. Men da indtraf der noget, der viste, at man endnu staar ved Begyndelsen. Det kom til at staa klart, at de ydre Tryk og de Baand, der hindrer Kvindens Frigørelse, kun er en Ubetydelighed i Sammenligning med de Lænker, hvori Kvinderne er bundne med Hensyn til deres indre Menneske.

Det er jo ogsaa noget, der let lader sig forklare. Aartusenders Afhængighed og Umyndighedstilstand har efterladt altfor dybe Spor til at disse saaledes uden videre skulde lade sig udjævne, Kvinden er bleven vant til at underordne sig andres Anskuelse uden at behøve at indtage et eget Standpunkt, og der maa mere end et Slægtled til for at frigøre hende herfra. Ytringsfrihed, Tolerance, Samarbejde med anderledes tænkende staar indtil videre for mangen en Kvinde som blot tomme Ord. I Stedet for at overveie og bedømme Sager og Ting efter almengyldige Retsgrundsætninger retter Kvinden som oftest sin Dom efter Rygter og Folkesnak. Hendes medfødte Undselighed og Ømfindtlighed har faaet stadig Næring ved den tilbagetrukne Stilling, hvori hun har været holdt; derfor har hun yderst svært ved at forstaa og finde sig i de forskellige Forhold, som hendes offentlige Optræden kan føre med sig. Menings-